

AI-EKONOMER OCH ROBOTCONTROLLERS?

– EKONOMERS FRAMTIDA
ARBETSMARKNAD

RAPPORT

AKAVIA

SAMMANFATTNING

Arbetsmarknaden och samhället står inför stora förändringar. Den här rapporten handlar om vilka kompetenser som kommer att vara viktiga för ekonomer på framtidens arbetsmarknad men också om hur Akavias ekonomer ser på sin egen kompetens.

Nya digitala verktyg och innovationer, som artificiell intelligens (AI), används redan och kommer att spela en allt större roll i framtiden. Rapporten visar att ekonomer även fortsatt behöver utveckla sin digitala och tekniska kompetens men att förmågor som kreativitet, empati, ledarskap, kommunikation och samarbetsförmåga samtidigt blir allt viktigare.

Rapporten ger exempel på vilka färdigheter som redan i dag är och kan vara särskilt användbara för ekonomer på framtidens arbetsmarknad, som datahantering, dataanalys, programmeringspråk som SQL, Python och R samt kunskaper inom cybersäkerhet, AI, molntjänster och blockkedjeteknik.

För chefer och ledare blir kunskap och kompetens kopplat till ny teknik och digitala verktyg särskilt viktig för att förstå nya arbetsområden och roller på framtidens arbetsmarknad.

Den medlemsundersökning som ingår i rapporten visar att Akavias ekonomer i allmänhet har stor tilltro till sin kompetens. Hela 82 procent av de svarande upplever sig ha rätt kompetens för att vara attraktiva på framtidens arbetsmarknad. Färre, 60 procent, upplever att ekonomer i allmänhet har rätt kompetens för att vara attraktiva på framtidens arbetsmarknad.

För att framtidssäkra sin kompetens vill Akavias ekonomer kompetensutveckla sig inom data/it, AI eller ledarskap, i första hand genom kortare kurser i flexibel form på universitet eller högskola.

Rapporten har skrivits av Hanna Birath, Birgitta Rydell och Christopher Sjöstrand (praktikant). Under arbetet med rapporten har AI-verktyg som ChatGPT använts för översättningar, sammanfattningar och research.

Intervjuer har gjorts med företrädare för lärosäten, arbetsgivare och rekryterare med särskild inblick i arbetsmarknaden för ekonomer. Flera av Akavias förtroendevalda har bidragit med kunskap och kloka synpunkter under arbetets gång.

”

Nya digitala verktyg och innovationer, som artificiell intelligens (AI), används redan och kommer att spela en allt större roll i framtiden.

ÄR EKONOMERNA REDO FÖR FRAMTIDENS ARBETSMARKNAD?

Vartannat jobb automatiseras inom 20 år konstaterade en uppmärksam rapport från Stiftelsen för strategisk forskning år 2014. När vi nu är halvvägs till profetians eventuella uppfyllande kan vi konstatera att det är relativt få jobb som helt har automatiserats. Däremot kommer många arbetsuppgifter på ett eller annat sätt troligen att påverkas av automatisering, digitalisering och inte minst på grund av den snabba utvecklingen inom AI.

Automatiseringen av arbetsmarknaden är i sig ingenting nytt men det som sker nu påverkar nya grupper. Det är inte längre enbart enklare arbeten som påverkas av automatisering och digitalisering utan också yrkesroller och arbetsuppgifter som kräver lång och specialiserad utbildning.

Med andra ord behöver också välutbildade akademiker fundera över hur de ska framtidssäkra sin kompetens och vilken kompetensutveckling som är nödvändig för att hålla jämna steg med teknikutvecklingen.

Bland Akavias ekonomer anser sig åtta av tio ha rätt kompetens för att vara attraktiva på framtidens arbetsmarknad. Få uttrycker oro för att nuvarande arbetsuppgifter kommer att försvinna på grund av automatisering eller digitalisering. Bara 14 procent säger sig vara lite, ganska eller mycket oroliga, 85 procent svarar att de inte är oroliga alls. Arbetsmarknaden är fortsatt stark och arbetslösheten bland Akavias medlemmar mycket låg. I april 2023 låg arbetslösheten bland förbundets medlemmar med ekonomutbildning under två procent.

Ett stort hinder för yrkesverksammas kompetensutveckling brukar vara tidsbrist, ett annat att man saknar ekonomiska möjligheter att vara borta från arbetet.

Det nya omställningsstudiestödet för yrkesverksamma som infördes hösten 2022 har potential att öppna nya möjligheter för yrkesverksammas kompetensutveckling. Men vilka kompetenser är det som efterfrågas på framtidens arbetsmarknad och som blir särskilt viktiga för ekonomer?

Den här rapporten visar på två utvecklingstrender när det gäller arbetsmarknadens kompetensbehov. Å ena sidan blir digital och teknisk kompetens allt viktigare men samtidigt ökar betydelsen av mellanmänskliga relationer och sociala förmågor.

Som en av personerna vi har intervjuat under arbetet med rapporten uttryckte det: "Ekonomens roll ser annorlunda ut i dag. För tjugo år sen kunde du sitta i ett rum och stansa fakturor. I dag måste du vara mer kommunikativ".

Citatet sätter fingret på en intressant utveckling på arbetsmarknaden där kreativitet, empati och samarbetsförmåga blir allt viktigare. Med andra ord typiskt mänskliga förmågor som våra artificiella kollegor än så länge har svårast att härma.

*Patrik Nilsson,
samhällspolitisk chef,
Akavia*

“

Oavsett vad man vill göra som ekonom måste man förstå ekonomiska flöden och det grundläggande hantverket i yrket. Det kommer att vara viktigt även i framtiden.

HUR PÅVERKAS EKONOMER NÄR ARBETSMARKNADEN DIGITALISERAS OCH AUTOMATISERAS?

Vad är egentligen en ekonom? Bland Akavias 45 000 ekonomer finns allt från affärsutvecklare till controllers, fastighetsmäklare, revisorer och vd:ar. Den gemensamma nämnaren är att de har någon typ av ekonomutbildning och att de många gånger arbetar med att följa upp och utveckla verksamheten de arbetar i.

Många av de förändringar som påverkar ekonomer påverkar förstås också andra grupper med en akademisk utbildning men i den här rapporten försöker vi snäva in perspektivet och särskilt fördjupa oss i hur några vanliga kompetenser inom ekonomyrket kan komma att påverkas av digitalisering, automatisering och utvecklingen inom artificiell intelligens (AI).

Utvecklingen kommer inte att innebära att våra nuvarande jobb försvinner över en natt. Snarare förändras våra arbetsuppgifter och roller när tekniken utvecklas. Precis som vid tidigare teknik-

skiften fasas en del yrken på sikt troligen ut samtidigt som nya tillkommer. 2020 förutspådde World Economics Forum att AI inom några år skulle ersätta 75 miljoner jobb över hela världen. Samtidigt konstaterade samma organisation att 133 miljoner nya jobb och roller som inte funnits tidigare kommer att uppstå som en följd av AI-utvecklingen.

Det amerikanska konsultföretaget McKinsey konstaterade 2022 att hälften av alla organisationer använde sig av AI i åtminstone någon funktion. Motsvarande siffra år 2017 var 20 procent.

AI-verktyg som ChatGPT, Midjourney och Dall-E har gjort stora avtryck under 2022/2023 och väcker både fascination och förfäran men chattbotar som använder AI-teknik är inget nytt. 2018 lanserade Skatteverket chattboten Skatti som svarar på enklare frågor om inkomst-deklaration och folkbokföring. Även om den typen av verktyg på sikt kan göra att behovet av kundtjänstmedarbetare minskar i många verksamheter så växer behovet av nya roller fram parallellt. I takt med att AI-verktyg kan hantera rutinbetonade arbetsuppgifter får medarbetarna större möjligheter att ägna sig åt mer kognitivt och socialt krävande arbetsuppgifter.

Vilka yrkesroller är det då som i första hand påverkas av utvecklingen? Bland ekonomer är det troligen yrkesroller med en hög andel arbetsuppgifter som kan automatiseras som i första hand påverkas. Digitalisering och automatiseringen är en utveckling som redan pågår och har präglat det senaste decenniets strukturomvandling i såväl revisionsbranschen som inom handeln. Trots farhågor har tidigare omvandlingar inte resulterat i massarbetslöshet utan snarare anpassning av befintliga verksamheter och utveckling av nya branscher och tjänster.

I den återkommande rapporten Future of Jobs pekar World Economics Forum ut revisorer, löneadministratörer och redovisningsekonomer som roller som kommer att minska under den kommande femårsperioden. Controllern och ekonomiassistenter är andra vanliga ekonomroller vars arbetsuppgifter troligen påverkas i stor utsträckning av utvecklingen inom AI.

FYRA EXEMPEL PÅ VANLIGA EKONOMROLLER SOM PÅVERKAS AV DIGITALISERING, AUTOMATISERING OCH AI

- 1. FINANSIELL RÅDGIVNING OCH FÖRVALTNING.** Digitalisering och automatisering gör det i större utsträckning möjligt för robotrådgivare och andra automatiserade plattformar att tillhandahålla finansiella rådgivningstjänster.
- 2. REDOVISNING OCH BOKFÖRING.** Automatisering och digitalisering av bokförings- och redovisningsprocesser minskar behovet av mänskligt arbete för att hantera och granska finansiell information.
- 3. MARKNADSFÖRING OCH FÖRSÄLJNING.** Digitalisering öppnar upp nya kanaler och verktyg för marknadsföring och försäljning, inklusive sociala medier, sökmotoroptimering och digitala annonser.
- 4. EKONOMISK ANALYS OCH PROGNOSE.** Digitaliseringen av datahantering och analys gör det möjligt för företag, organisationer och anställda att använda avancerade algoritmer och maskininlärningstekniker för att analysera finansiell information och göra prognoser.

AVGÖRANDE KOMPETENSER FÖR FRAMTIDENS EKONOMER

Vilka kompetenser blir då viktiga för ekonomer som vill framtidssäkra sin kompetens? World Economics Forum pekar i sin årliga framtidsspaning ut kreativt och analytiskt tänkande samt teknisk läskunnig som de tre förmågor som kommer att öka i betydelse kommande år. Därefter kommer attityder som nyfikenhet och livslångt lärande, psykologisk motståndskraft och flexibilitet.

På listan finns också "hårda kompetenser" som AI, big data och programmering men det är värt att notera att flera av de kompetenser, förmågor och attityder som återfinns högst upp på listan är sådana som brukar klassas som "mjuka kompetenser".

Svaret på frågan ovan är med stor sannolikhet en blandning av hårda och mjuka kompetenser och färdigheter där den första kategorin handlar om digital/teknisk kompetens eller branschspecifika färdigheter och den senare fokuserar på personlig utveckling och mellanmänniska förmågor som kommunikation, ledarskap och empati.

DIGITAL OCH TEKNISK KOMPETENS ELLER BRANSCHSPECIFIKA FÄRDIGHETER

I takt med att samhället digitaliseras i allt större utsträckning ökar behovet av generell digital kompetens. Vid sidan av den generella digitala kompetensen behövs teknisk specialistkompetens för att utveckla och implementera ny teknik. För ekonomer kan det till exempel handla om programmering, dataanalys och förmågan att hantera relevanta programvaror.

Datahantering och dataanalys är och kommer att vara en allt större del av framtidens beslutsfattande vilket förutsätter att framtidens ekonomer kan förstå och hantera stora datamängder.

Redan i dag har många ekonomer nytta av att kunna programmeringsspråk som SQL, Python och R. Men också kurser i statistik, datahantering och fördjupade kunskaper i vanliga arbetsverktyg som Office365 kommer att vara användbart.

Samtidigt som utvecklingen kan innebära att behovet av mänsklig arbetskraft för arbetsuppgifter som programmering eller bearbetning av data minskar kan behovet av ekonomer med förståelse och kunskaper inom cybersäkerhet, artificiell intelligens, molntjänster och blockkedjeteknik öka. Tidigare har många arbetsplatser tillgodosett verksamhetens it-behov genom att anlita externa konsulter men nu vill allt fler företag att kompetensen ska finnas i organisationen. Ekonomer med it-kompetens blir med andra ord även framöver attraktiva med sin mix av kompetenser.

//

Vi behöver fylla på med ekonomer som har förståelse för hållbarhet i bred bemärkelse. Det är en alldeles för viktig fråga för att lämna till ingenjörerna.

Grundläggande digital och teknisk kompetens blir också avgörande för ekonomer som leder andra, antingen som chefer eller som projektledare. Den kunskapen gör att de kan förstå hur den nya tekniken kan användas för att förbättra verksamheten och öka affärsnyttan och de förmår att se vilka nya kompetenser som behövs hos medarbetarna.

Vid sidan av teknisk och digital kompetens finns förstås också behov av branschspecifika färdigheter för ekonomer. Kunskap i koncernredovisning är ett exempel som rekryterare ser att allt fler arbetsgivare efterfrågar. I takt med att det blir vanligare att engelska är arbetspråket på många stora och globala arbetsplatser blir språkkunskaper viktigare.

PERSONLIG UTVECKLING OCH MELLANMÄNSKLIGA FÖRMÅGOR

Vid sidan av de hårda kompetenserna behöver ekonomer fortsätta utveckla mjuka kompetenser som kommunikation, ledarskap, empati, nyfikenhet, anpassningsförmåga och samarbete. I takt med att vi lever och arbetar längre ökar också vikten av det livslånga lärandet. Många av de mjuka förmågorna kan sammanfattas i begreppet "growth mindset" som på svenska brukar översättas med att anamma ett dynamiskt tankesätt.

Föreställningen om det dynamiska tankesättet innebär att intelligens och förmågor kan utvecklas genom hårt arbete, engagemang och en genuin vilja att lära sig genom utmaningar och misstag.

Människor med ett dynamiskt tankesätt tenderar att se misslyckanden och bakslag som möjligheter att utvecklas, istället för att känna sig begränsade eller otillräckliga. I bästa fall innebär ett dynamiskt tankesätt större anpassningsförmåga i en osäker och föränderlig värld och en större förmåga att ta ansvar för den egna utvecklingen.

Andra viktiga förmågor som ofta lyfts fram vid sidan av den tekniska och digitala utvecklingen är att kunna göra informerade bedömningar, ett medvetet och ansvarsfullt förhållningssätt till sin roll och sina arbetsuppgifter och vikten av självledarskap, att som individ ta ansvar för sin egen utveckling och sitt beteende. Att kunna hantera osäkerhet och komplexitet blir allt viktigare, både för ekonomer och andra yrkesgrupper.

Chefer och andra i ledande positioner behöver kunna måla upp visionen framåt och hur tekniken kan användas för att nå dit. Förmågan att skapa och formulera ett sammanhang och syfte för verksamheten kommer att öka i betydelse för alla ledare. Mellanmänskliga förmågor blir med andra ord allt viktigare på framtidens arbetsmarknad. En viktig anledning är kanske att just de här är egenskaper som den artificiella intelligensen har svårast att härma.

Även om pandemin och geopolitisk osäkerhet på många sätt har gett globaliseringen skrämselflicka ökar behovet av att kunna arbeta med människor från olika kulturer med vitt skilda förutsättningar. Fler förutspår en regionaliserad utveckling men det kräver också en förmåga att förstå och respektera olika perspektiv, samt att kunna kommunicera effektivt på flera språk.

UTBILDNINGSFÖRETRÄDARE, CHEFER OCH REKRYTERARE OM FRAMTIDA NYCKELKOMPETENSER

Flera utbildningsföreträdare pekar på hur viktigt det är med helhetssyn och kontextuell förmåga på morgondagens arbetsmarknad. Handelshögskolan vid Umeå universitet framhåller värdet av att ekonomistudenterna verkligen på djupet förstår syftet med verksamheten de ska arbeta i. Ekonomer med kompetens inom hållbarhet och digitalisering blir samtidigt allt viktigare eller som en intervjuperson uttryckte sig:

“Vi behöver fylla på med ekonomer som har förståelse för hållbarhet i bred bemärkelse. Det är en alldeles för viktig fråga för att lämna till ingenjörerna.”

Handelshögskolan i Stockholm betonar vikten av faktakunskaper och ett analytiskt förhållnings-sätt. Studenterna förväntas vara självmedvetna och reflekterande för att kunna förstå sin roll i världen och göra medvetna val.

Empati och kulturell känslighet är egenskaper som anses viktiga för att kunna sätta sig in i andra människors situation och förstå skillnader mellan olika kulturer och discipliner. Studenterna på Handelshögskolan förväntas också ha en entreprenöriell och kreativ inställning till världen och sträva efter att skapa förbättring genom förändring på ett ansvarstagande sätt.

Företrädare för revisionsbranschen lyfter fram förmågan att leda projekt som en kompetens som blir allt viktigare. Kundbemötande, ledarskap, att presentera och förmedla kunskap, språkbehandling och förmågan till helhetssyn är några delar i en sådan kompetens.

Rekryterare lyfter fram att rollen som ekonom har utvecklats från en specialistroll till en bredare roll där det krävs god kommunikativ förmåga och förmåga att arbeta i team med kollegor från olika delar av världen. Som en av intervjupersonerna formulerade det:

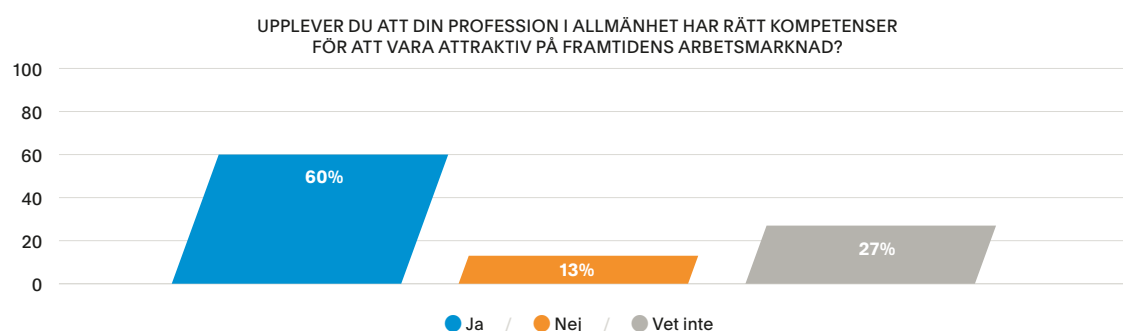
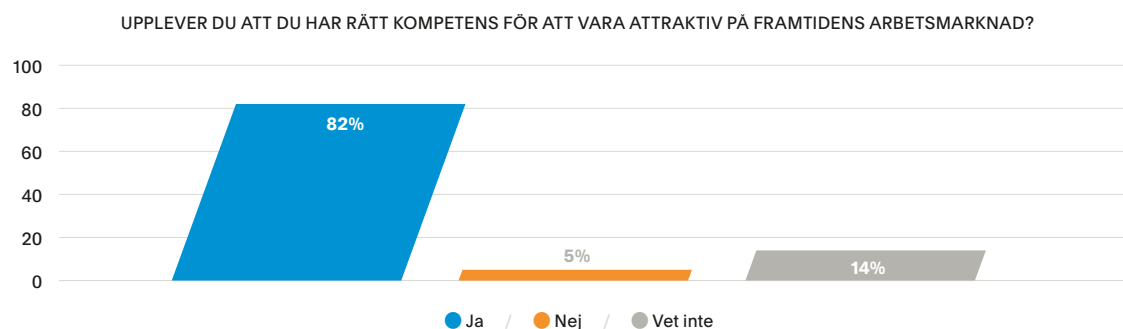
“Ekonomens roll ser annorlunda ut i dag. För tjugo år sen kunde du sitta i ett rum och stansa fakturor. I dag måste du vara mer kommunikativ.”

AKAVIAS EKONOMER OM SIN KOMPETENS

Hur ser då Akavias ekonomer på sin kompetens? Många av Akavias ekonomer har en stark ställning på arbetsmarknaden och tilltron till den egna kompetensen är generellt stor.

I följande avsnitt redovisar vi resultat från Akavias medlemspanel från februari 2023 där vi ställde frågor om kompetensutveckling och framtidens arbetsmarknad.

Hela 82 procent av de svarande ekonomerna i undersökningen anser sig ha rätt kompetens för att vara attraktiva på framtidens arbetsmarknad. Färre, 60 procent, upplever att ekonomer i allmänhet har rätt kompetens för att vara attraktiva på framtidens arbetsmarknad. Det finns alltså en större tilltro till den egna kompetensen än till kompetensen hos professionen ekonomer i allmänhet.

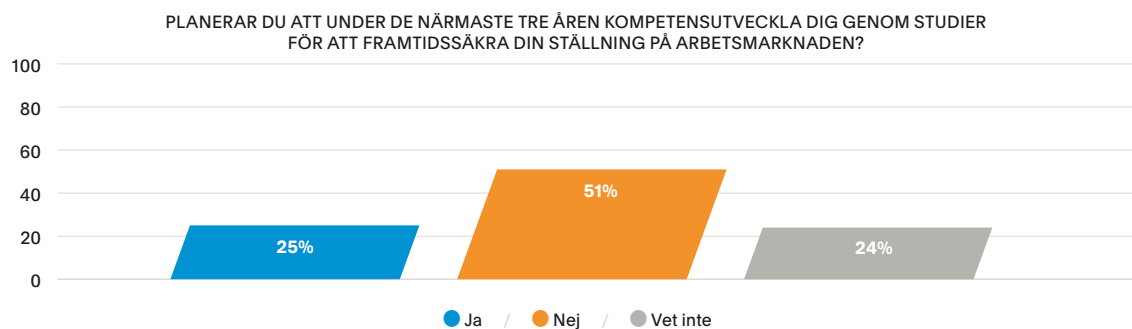
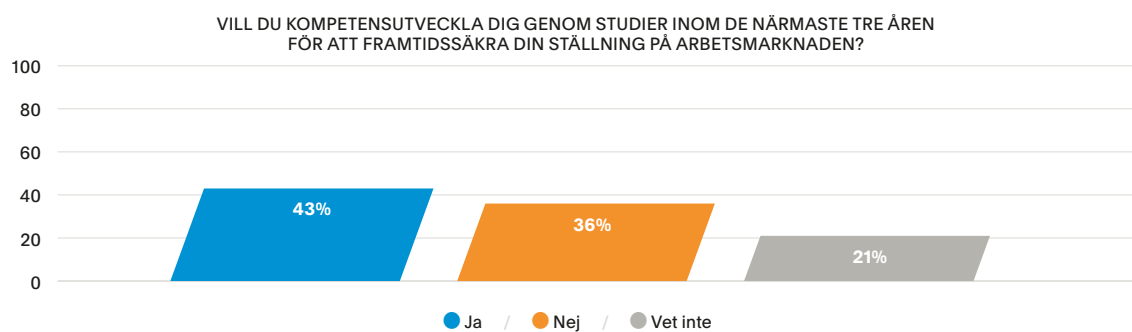
”

De flesta av Akavias ekonomer har i allmänhet stor tilltro till sin kompetens.

PROKASTINERAD KOMPETENSUTVECKLING?

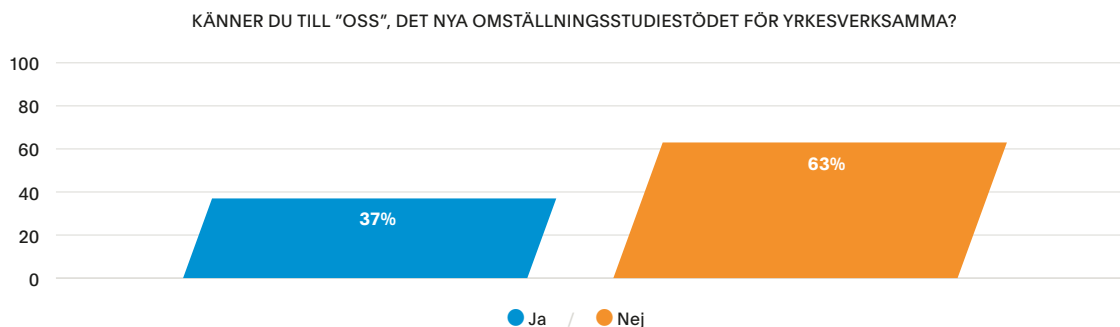
43 procent av ekonomerna uppger att de *vill* kompetensutveckla sig genom studier inom de närmsta tre åren för att framtidssäkra sin ställning på arbetsmarknaden. När vi istället frågar om man *planerar* för att kompetensutveckla sig är det bara 25 procent som svarar ja. Det finns alltså en diskrepans mellan intresset för kompetensutveckling och de faktiska planerna. Kanske är en bidragande orsak bristande kännedom om rätten till studieledighet och det nya omställningsstudiestödet. En annan tänkbar orsak till att relativt få har konkreta planer på kompetensutveckling kan vara att det saknas utbildningar som uppfattas som passande.

VAR FJÄRDE KÄNNER INTE TILL RÄTTEN ATT VARA STUDIELEDIG

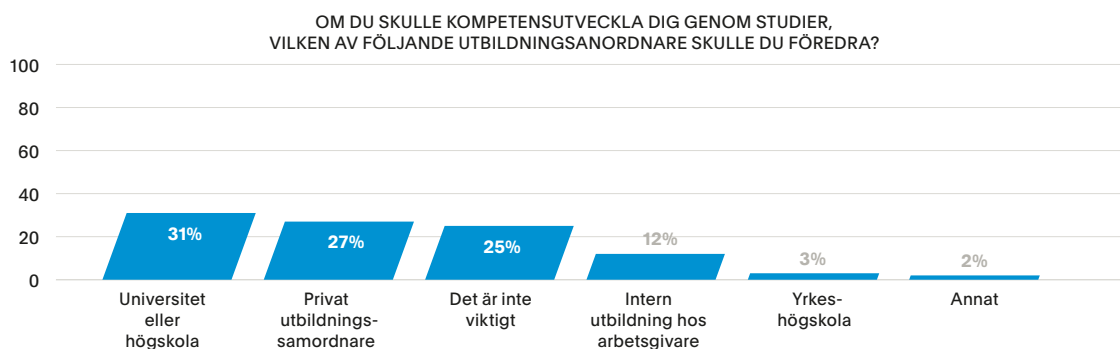
76 procent av de svarande ekonomerna känner till att de har rätt att vara tjänstlediga för studier förutsatt att man har varit anställd hos samma arbetsgivare de senaste sex månaderna eller sammanlagt minst tolv månader under de senaste två åren. Men nästan var fjärde, 24 procent, känner inte till den rättigheten.

Bland Akavias ekonomer är det bara 37 procent som känner till omställningsstudiestödet. Det har dock skett en stor ökning i kännedomen. När vi ställde samma fråga till medlemmarna i juni 2022 var kännedomen bland förbundets ekonomer 16 procent.

VAR TREDJE VILL KOMPETENSUTVECKLA SIG PÅ UNIVERSITET ELLER HÖGSKOLA

Universitet eller högskola är det vanligaste svaret när vi frågar vilken utbildningsanordnare Akavias ekonomer föredrar. 31 procent vill studera på universitet eller högskola. 27 procent föredrar en privat utbildningsanordnare. Bara tre procent anger Yrkehögskolan som alternativ.

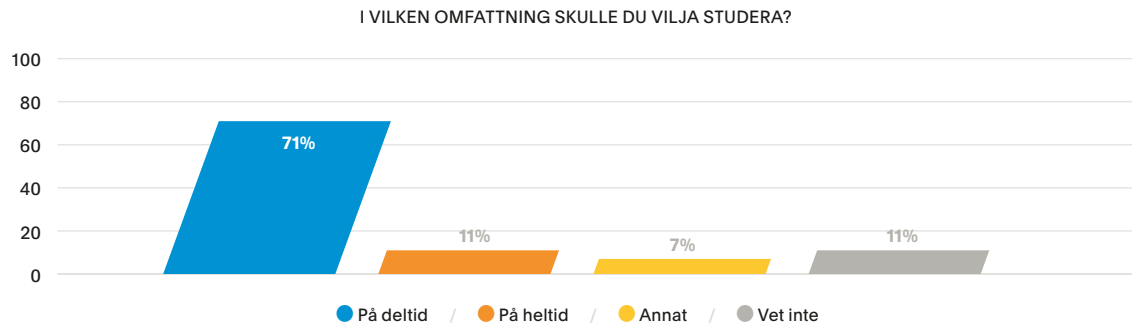

”

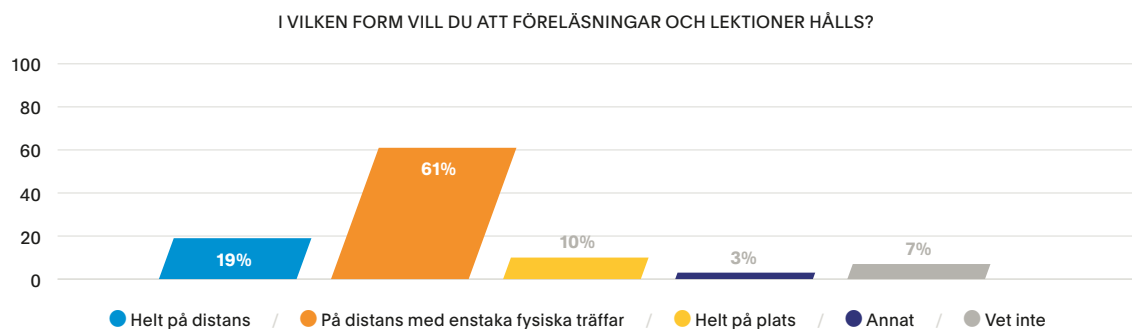
Universitet eller högskola är det vanligaste svaret när vi frågar vilken utbildningsanordnare Akavias ekonomer föredrar.

EKONOMERNA VILL STUDERA PÅ DELTID OCH DISTANS

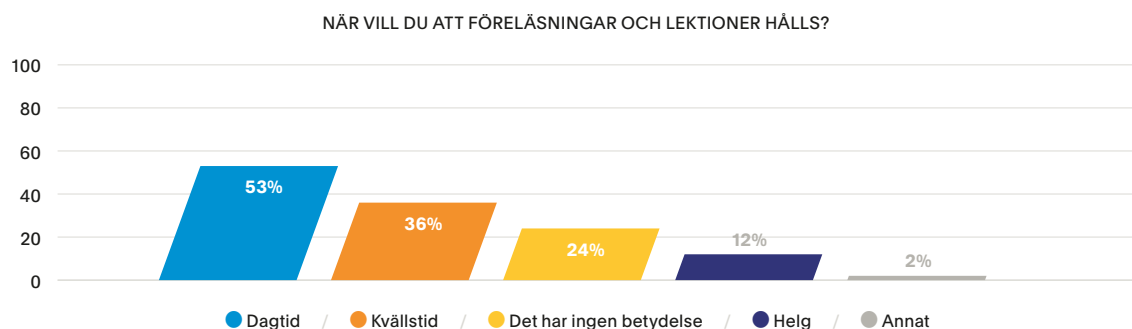
En klar majoritet av ekonomerna i undersökningen, 71 procent, vill studera på deltid. Bara elva procent är intresserade av heltidsstudier.

19 procent vill plugga helt på distans och 61 procent på distans med enstaka fysiska träffar. Bara en av tio vill studera på plats.

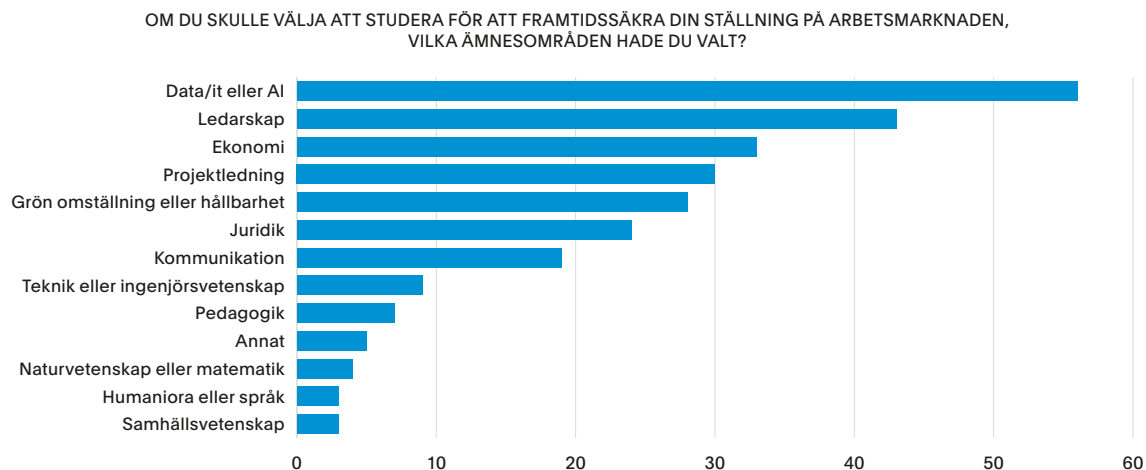

53 procent av ekonomerna vill att föreläsningar och lektioner hålls på dagtid och 36 procent på kvällstid. Tolv procent föredrar helger och 24 procent menar att det inte har någon betydelse.

IT/AI OCH LEDARSKAP I TOPP NÄR EKONOMERNA VÄLJER KOMPETENSUTVECKLING

Fler än varannan medlem, 56 procent, vill studera it eller AI för att framtidssäkra sin kompetens. 43 procent vill utveckla sitt ledarskap. Var tredje ekonom, 33 procent, vill fördjupa sig inom ekonomiämnet. 30 procent är intresserade av projektledning och 28 procent grön omställning eller hållbarhet. 24 procent vill läsa juridik och 19 procent kommunikation. Teknik eller ingenjörsvetenskap, pedagogik, annat, naturvetenskap eller matematik, humaniora eller språk och samhällsvetenskap ligger på mellan 5 och 10 procent.

ANALYS – ÄR SVARET PÅ AI MER EI?

Den snabba takten i automatisering och digitalisering vi nu ser på arbetsmarknaden för tankarna till det väl använda citatet från den grekiske filosofen Herakleitos om att förändring är det enda konstanta.

Utvecklingen inom AI och genomslaget för stora generativa språkmodeller som ChatGPT väcker frågor om vilken form morgondagens arbetsliv kommer att anta. Hur förändras våra arbetsuppgifter och vilka kompetenser är det vi ska satsa på att utveckla när AI-verktygen blir en alltmer självklar del av arbetsdagen?

Även om mycket känns ovisst och svårt att förutsäga när det gäller framtidens arbetsmarknad finns det ofta lärdomar att dra från andra större strukturomvandlingar. För Sveriges del har ett framgångsrecept varit politisk stabilitet, den svenska partsmodellen, goda möjligheterna till omställning och en generellt hög utbildningsnivå bland befolkningen.

Mycket talar för att samma recept kan ha positiva effekter även när det gäller den nuvarande strukturomvandlingen på arbetsmarknaden. En skillnad är möjligen att förändringen nu sker i betydligt snabbare takt.

En vanlig oro när utvecklingen i form av digitalisering och automatisering på arbetsmarknaden diskuteras är vad som händer med våra arbeten. Blir vi överflödiga och arbetslösa när AI-modeller och robotar tar över? Skapas det nya klyftor när teknisk och digital kompetens blir allt viktigare? Blir det färre eller fler jobb på framtidens arbetsmarknad?

Tidigare strukturomvandlingar har inneburit en förskjutning av tyngdpunkten på arbetsmarknaden. Enklare arbeten har automatiserats och tidigare tungviktiga branscher och sektorer har krympt ihop för att ersättas och kompletteras av yrkesroller och branscher med hög tillväxt. Med stor sannolikhet ser vi delvis samma utveckling den här gången. Snarare än massarbetslöshet kan vi se framför oss en omvandlad arbetsmarknad där rutinmässiga arbetsuppgifter i större utsträckning kan automatiseras. Det är också viktigt att komma ihåg att den svenska

”

Företagens kompetenskrav inkluderar djupa specialistkunskaper, kreativ och kontextuell förmåga, ledarskapsroller och förståelse för hur kultur och verksamhet fungerar.

arbetsmarknaden historiskt har sett en ökning av såväl genomsnittslöner som antalet arbetstillfällen i spåren av teknisk utveckling.

En skillnad jämfört med tidigare strukturomvandlingar är att den förändring vi nu ser på arbetsmarknaden i större utsträckning också påverkar tjänstemannayrken och akademiker. Den här utvecklingen ställer krav på individer att hålla sin kompetens relevant och uppdaterad genom livslångt lärande och att arbetsgivare tar ansvar för den strategiska kompetensutvecklingen. För att det ska vara möjligt behöver vi ett utbildningssystem som är anpassat efter yrkesverksammas behov och de kompetenser som behövs på morgondagens arbetsmarknad. Kan vi få till en fungerande omställning som säkrar kompetensförsörjningen och löser ut en del av matchningsproblemen på arbetsmarknaden har vi all anledning att se ljus på framtiden.

Men vi behöver också öka takten i digitaliseringen av samhället som helhet. Sverige har som mål att vara bäst i världen på att tillvarata digitaliserings möjligheter. De senaste åren har vi tappat på EU-ländernas gemensamma ranking och ligger nu på fjärde plats efter våra nordiska grannar.

I den bästa av världar kan den tekniska utvecklingen vi nu står mitt uppe i innebära att medarbetare får mer tid för kreativt, strategiskt och analytiskt krävande arbetsuppgifter snarare än att arbetstillfällen försvinner. Parallellt kommer vi med stor sannolikhet också att se nya yrkesroller och arbetsuppgifter växa fram. Redan i dag ser vi roller som AI-tränare, CAO (Chief AI Officer) och AI-promptare.

Den här rapporten har snävat in perspektivet och särskilt tittat på hur arbetsmarknaden för ekonomer kan komma att förändras och vilka kompetenser som blir särskilt viktiga. Vid sidan av teknisk och digital kompetens ser vi hur mänskliga förmågor som kreativitet, empati, ledarskap och samarbetsförmåga värderas allt högre.

Kanske är svaret för den som vill framtidssäkra sin kompetens när den artificiella intelligensen utvecklas i rekordsnabb takt mer av det som brukar beskrivas som emotionell intelligens, med andra ord sådant som empati, social kompetens och förmågan att leda sig själv och andra. Med det i åtanke är det glädjande att Akavias ekonomer lyfter fram it/AI och ledarskap som de områden de i första hand vill utvecklas inom.

AKAVIA VILL ATT

- 1. ARBETSGIVARE PRIORITERAR STRATEGISK KOMPETENSUTVECKLING.** Arbetsgivare har ansvar för den kompetensutveckling som behövs för att medarbetaren har den kompetens som krävs för att utföra arbetet i dag och i framtiden. Alla arbetsplatser, med undantag för de minsta, bör ha en strategisk kompetensplan som uppdateras årligen. Kompetensplanen ska innehålla planering och kartläggning av informell och formell kompetensutveckling. Arbetsgivaren bör i dialog med medarbetaren upprätta en individuell kompetensutvecklingsplan och säkerställa att det finns tid för kompetensutveckling.
- 2. UTBILDNINGSBUDET FÖR YRKESVERKSAMMA UTVECKLAS OCH ANPASSAS.** Det livslånga lärandet och den snabba tekniska utvecklingen på arbetsmarknaden ställer krav på ett flexibelt utbildningsutbud som tar hänsyn till yrkesverksammas behov och önskemål. Det behöver finnas fler korta kurser som är möjliga att läsa på distans och deltid och startar vid flera tillfällen under året. Ämnesmässigt är det i första hand utbildningar i it/AI, hållbarhet, ekonomi, juridik, kommunikation och ledarskap som Akavias medlemmar efterfrågar.
- 3. ANTAGNINGEN FÖR YRKESVERKSAMMA BLIR MER FLEXIBEL.** Det behövs en mer flexibel antagning för yrkesverksamma som söker sig till högskolor och universitet. Universitet och högskolor kan i dag fördela upp till en tredjedel av platserna på en utbildning utifrån alternativa kriterier. Det alternativa urvalet bör i större utsträckning användas för relevant arbetslivserfarenhet inom ramen för det livslånga lärandet.
- 4. RESURSFÖRDELNINGSSYSTEMET TILL HÖGSKOLORNA SES ÖVER.** För att universitet och högskolor ska ha möjlighet att anpassa kursutbudet för yrkesverksamma utan att sänka ambitionsnivån för förstagsstudenter krävs öronmärkta resurser för det livslånga lärandet men också att det nuvarande resurstilldelningssystemet ses över. Dagens system premierar heltidsutbildning förlagd på lärosätet framför kortare utbildningar i mer flexibel form.
- 5. OMSTÄLLINGSSTUDIESTÖDET ANVÄNDS ENLIGT PARTERNAS INTENTIONER.** Om omställningsstudiestödet ska få önskad effekt måste CSN få tillräckliga resurser för att öka takten i handläggningen. Det är också av stor vikt att parternas och lagstiftarens ursprungliga intentioner följs. Stödet ska ges för studier som stärker individens ställning på arbetsmarknaden, med beaktande av arbetsmarknadens behov. Fokus i bedömningen ska vara det nya arbetsområde som utbildningen riktas mot, inte på det individen som söker avser att lämna. På samma sätt som åldersgränserna för socialförsäkringar och annat successivt justeras uppåt, bör också möjligheterna att genom såväl bidrag som lån finansiera studier, anpassas till det allt längre arbetslivet.

”

Även akademiker behöver fundera över hur de ska framtidssäkra sin kompetens och vilken kompetensutveckling som är nödvändig för att hålla jämna steg med teknikutvecklingen.

OM MEDLEMS- UNDERSÖKNINGARNA

I rapporten presenteras data från flera medlemsundersökningar bland Akavias yrkesverksamma medlemmar genomförda under 2022 och 2023.

Målgruppen i Akavias medlemsundersökningar är ekonomer, jurister, it-akademiker, samhällsvetare, personalvetare och kommunikatörer.

Resultaten är vägda på kön, ålder, sektor och profession. I denna rapport presenteras resultaten för svarande medlemmar i professionen ekonomer.

LÄSTIPS FÖR DIG SOM VILL VETA MER OM FRAMTIDENS ARBETSMARKNAD

- [Arbetsförmedlingens omvärldsrappport 2023](#)
- [Digital kompetens för ledare | SKR](#)
- [Ekonom | Akavia](#)
- [Framtidens arbetsmarknad \(svensktnaringsliv.se\)](#)
- [Framtidens arbetsmarknad och arbetsliv i den digitala eran \(riksdagen.se\)](#)
- [Framtidens kompetensbehov för digital strukturomvandling \(tillvaxtanalys.se\)](#)
- [Konjunkturrådets rapport 2023 | SNS](#)
- [Metaverse 2040 – The potential beyond the hype | Kairos Future](#)
- [Opportunities in the metaverse \(jpmorgan.com\)](#)
- [Skills for 2030 concept note \(oecd.org\)](#)
- [The Future of Jobs Report 2023 | World Economic Forum \(weforum.org\)](#)
- [The state of AI in 2022 | McKinsey](#)
- [TRR: Prognoser – framtidens arbetsmarknad](#)
- [Vartannat jobb automatiseras – Stiftelsen för strategisk forskning \(strategiska.se\)](#)
- [What ChatGPT can tell us about future of work | Employee Benefit News](#)

Akavia är förbundet för dig som valt den akademiska vägen. Förbundet bildades av Jusek och Civilekonomerna 2020 och samlar idag 135 000 ekonomer, jurister, samhällsvetare, it-akademiker, personalvetare och kommunikatörer. Förbundet är partipolitiskt obundet och ett av de största förbunden inom Saco. Akavia vill att varje medlem ska få full utväxling på sin akademiska utbildning genom hela arbetslivet.

Nybrogatan 30
Box 5167
102 44 Stockholm
010-303 75 00
info@akavia.se
akavia.se

